

Welkom ! webinar start om 9u30 stipt!

Terwijl je wacht

***Hoe kan je als lokaal bestuur gemeenschappelijk
wonen faciliteren ?***

Gebruik de QR-code of volg de link (chat):

<https://padlet.com/ellendetroyer/Gemwonen>

en formuleer je antwoord. Dank je wel

PIVO
VLAAMS-BRABANT

Gemeenschappelijk wonen in je lokaal beleid - 2

*Hoe kan het lokaal regelgevend kader
gemeenschappelijk wonen faciliteren*

- 21/10/2021 Erik Grietens en Trui Maes

PIVO
VLAAMS-BRABANT

'Gemeenschappelijk wonen in je lokaal beleid'

Doelgroep: lokale besturen & woonactoren

23/09 Wat is gemeenschappelijk wonen? Hoe ga je er mee aan de slag?

21/10 Hoe kan het lokaal regelgevend kader GW faciliteren?

25/11 Hoe kan je gronden en panden voor GW aanbieden?

16/12 Welke mogelijkheden biedt GW voor kwetsbare doelgroepen? (3u!)

20/01 Zorgwonen, kleinschalig wonen en solidair samenhuizen: hoe ga je er mee aan de slag? (3u!)

17/02 Afsluitende intervisie over GW in stedelijke/niet-stedelijke context (3u!)

Introductie

Korte opfrissing sessie 1

GW in de Vlaamse regelgeving?

Vlaamse Codex Wonen [VWC]

woonvorm in een gebouw(complex) dat wonen als hoofdfunctie heeft en uit verschillende woongelegenheden bestaat, waarbij minimum twee huishoudens op vrijwillige basis minimum één leefruimte delen en daarnaast elk over minimum één private leefruimte beschikken en waarbij de bewoners samen instaan voor het beheer

Samenhuizen vzw voegt toe:

omwille van de sociale en ecologische meerwaarde voor de bewoners, buurt en samenleving

GW in de Vlaamse regelgeving?

Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening [VCRO]

zorgwonen = één ondergeschikte woning in/uitpandig voor 65+jr of zorgsituatie

tijdelijk wonen = woonrecht in één ondergeschikte woning voor vluchtelingen, asielzoekers of voor bewoners wiens woning onbewoonbaar verklaard is

= beperkte duur, meldingsplicht (begin/einde)

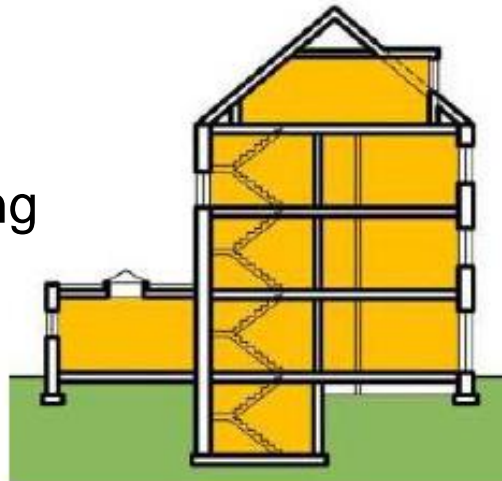
(niet-) zelfstandige woning veronderstelt (niet) te beschikken over een eigen keuken, bad/douche én toilet

kamer = “niet-zelfstandige woning” o.m. ook “tijdelijk wonen voor seizoenarbeiders” op kamers

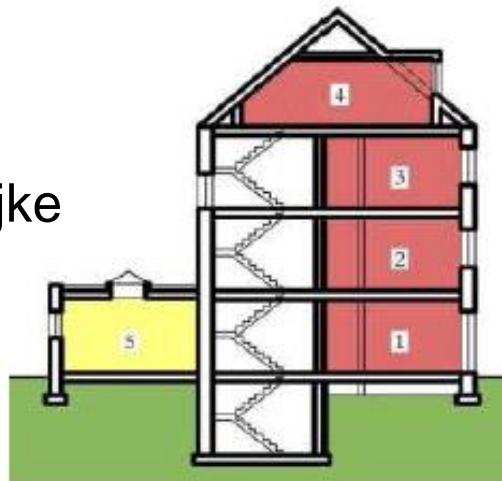

VCW – technische richtlijnen

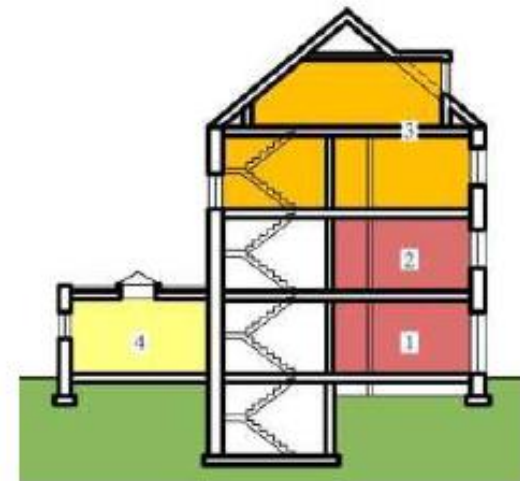
 Zelfstandige woning

 NIET-zelfstandige woning

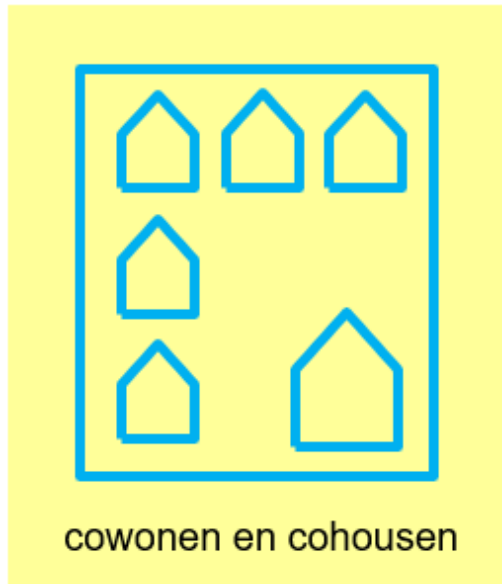
 Gemeenschappelijke functie(s)

GW-TYPES: twee basisvormen

Koepelterm = gemeenschappelijk wonen [GW]
of samenhuizen (of VIBr: 'woningdelen')

autonome woningen + gedeelde ruimtes	
Cowonen met beperkte gedeelde ruimtes	Cohousen met veel gedeelde ruimtes

Onder één dak + gedeelde ruimtes	
Woon- groep met beperkte gedeelde ruimtes	Leef- gemeen- schap met veel gedeelde ruimtes

+ combinaties en tussenvormen

GW = 'wonen met meer-waarde'

praktisch

kinderopvang
activiteiten
hulp en steun
samenwerken

samen leven

gezelschap
contact
veiligheid
solidariteit

energiegebruik
compact wonen
autodelen
natuurbehoud

ecologisch

maatschappij

inclusie
betaalbaarheid
erfgoed bewaren
buurt cohesie

Ecologische meerwaarde

- Optimaal ruimtegebruik: herbestemming, compact, groen en ontharding
- betaalbare collectieve eco-bio opties : materialen, waterbeheer, energie ..
- lokaal voedselproductie, afvalbeheer, wijkcompostering, recyclage, ruil
- deelcultuur in collectiviteit, parkeercluster, autodelen, swapping, sharing,

Ruimtelijk rendement

- ecologisch verantwoord gebruik van de ruimte, compact bouwen

Klassieke verkaveling vs. cohousing
beide 34 woonsten
(Cohousing Windsong, CA)

ruimtegebruik

verharding

rioleringen

Samenhuizen 17-8-2012

Wil je GW inbouwen in je beleid?

Werk een visie uit → DOELSTELLING

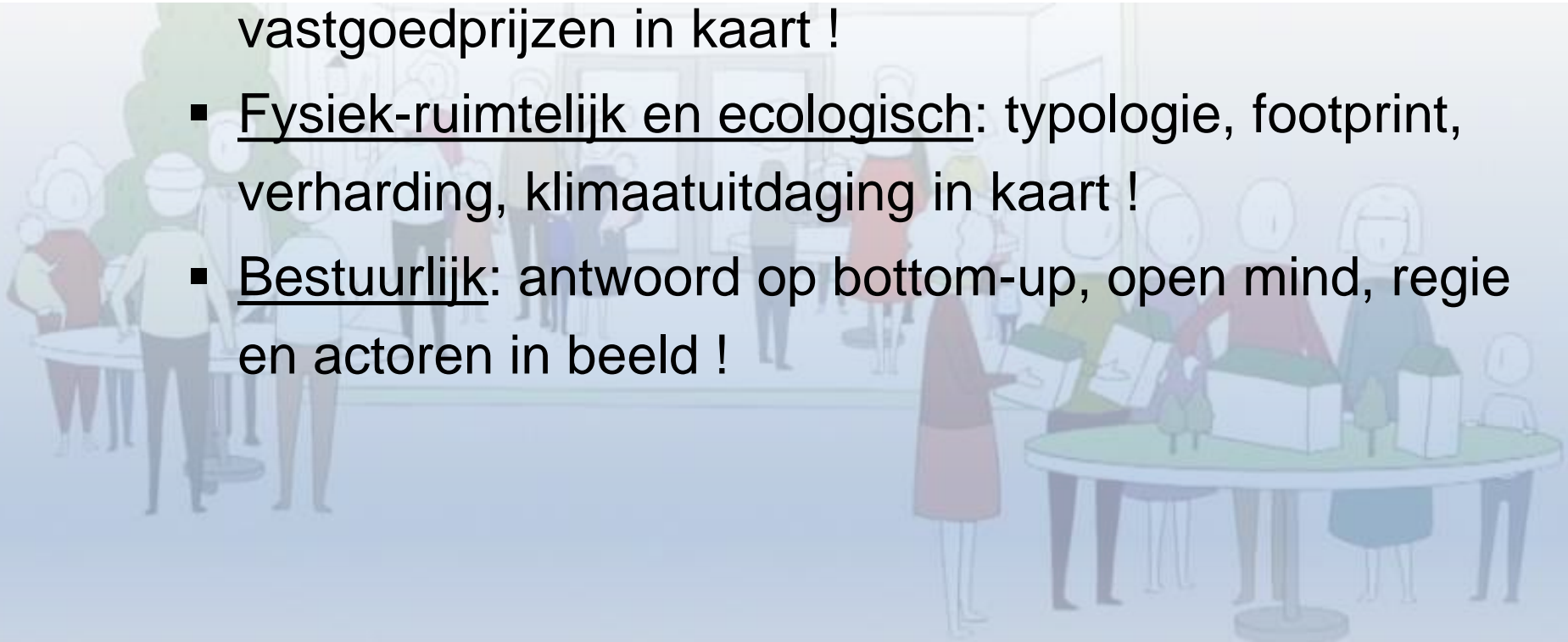
- **doelgroepen** (senioren, jongeren, alleenstaande ouders ...)
- welzijn, **zorg** (mensen met beperking, vluchtelingen, ...)
- **ecologische duurzaamheid**
(kernverdichting, mix, mobiliteit, water/groen, energie ...)
- **betaalbaar** wonen aanbieden
(sociale huur, CLT, erfpacht, ...)
- dynamiseren van de **buurt**
(ontmoeting, cohesie, samenwerking, ...)
- 'moeilijke' sites (ruimte delen, **erfgoed** herwaarderen, ...)
- de vraag naar **gemeenschappelijk wonen** beantwoorden ...
- ...

Wil je GW inbouwen in je beleid?

Wat is de context ? Lokale noden & uitdaging !

- Demografisch: evolutie huishoudens in kaart !
- Sociaal-economisch: armoede, betaalbaarheid, vastgoedprijzen in kaart !
- Fysiek-ruimtelijk en ecologisch: typologie, footprint, verharding, klimaatuitdaging in kaart !
- Bestuurlijk: antwoord op bottom-up, open mind, regie en actoren in beeld !

Wil je GW inbouwen in je beleid?

Wat is het potentieel ?

- verlaten sites & gebouwen, erfgoed, leegstand
  - Inzetten van eigen vastgoed voor projectontwikkeling of groepsbouw: GW-projectoproep, projectdefinitie
  - Ingaan op aanvragen voor particuliere gronden en panden: herbestemming, sloop & vervangbouw ...
- ➔ Belang van **locatietoets**: ontsluiting, nabijheid kern, voorzieningen, ruimtelijk rendement, planningskader ...
- ➔ Belang van **haalbaarheidstudie, partnerschap** !

“samenhuizen in je lokaal beleid”

Steden en gemeenten kunnen aan de slag door volgende **VIJF BOUWSTENEN** in hun beleid in te bouwen:

1. Een positief klimaat creëren rond goed nabuurschap, delen en lokale inspraak
2. **Gemeenschappelijk wonen ondersteunen & faciliteren**
3. Gemeenschappelijk wonen promoten
4. Samenwerken en overleggen rond gemeenschappelijk wonen
5. Een pilotproject in de gemeente initiëren of ondersteunen

Inhoud sessie 2 lokale regelgeving

1. Planning
  11. Kader Beleidsplannen Ruimte
  12. Bestemmingsplannen/RUP's
2. Verordeningen en Vergunningenbeleid
3. Grondbeleid
4. Stappenplan & aanbod

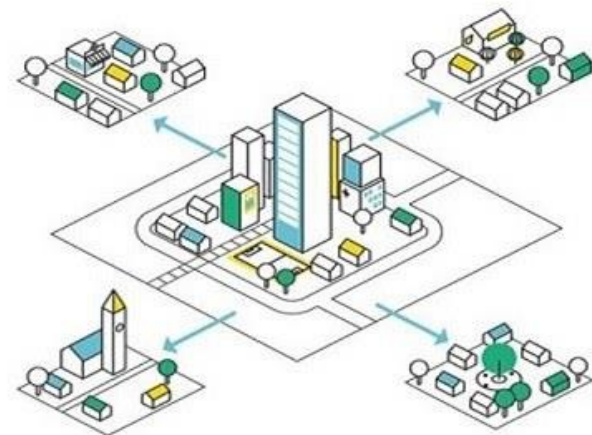

1. Planning

Van structuurplan naar beleidsplan

Beleidsplannen Ruimte

- Beleidsplan Ruimte Vlaanderen als kader
  - Strategische visie: ruimtelijk rendement verhogen, open ruimte bewaren
  - 10 kernkwaliteiten: gedeeld en meervoudig gebruik, aanpasbaarheid, klimaatbestendig, energiezuinig, waarden erfgoed, inclusief samenleven,...
  - Gemeenschappelijk wonen speelt daar perfect op in

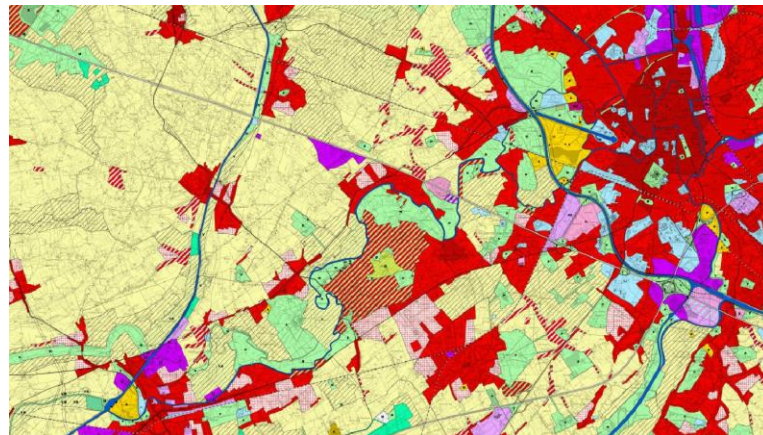
Beleidsplannen Ruimte

- Gemeentelijk beleidsplan ruimte
  - Geel als pionier
  - Eenzijdige verkavelingen -> collectieve woonvormen en collectief (ruimte)gebruik

Bestemmingsplannen

- Gewestplannen
  - Bestemming wonen: geen probleem, brede invulling
  - Buiten de zone:
    - Parkgebied en Agrarisch gebied: altijd RUP nodig om aantal woonegelegenheden te wijzigen
    - Uitzondering voor erfgoed op inventaris

RUP Landen

Landen RUP

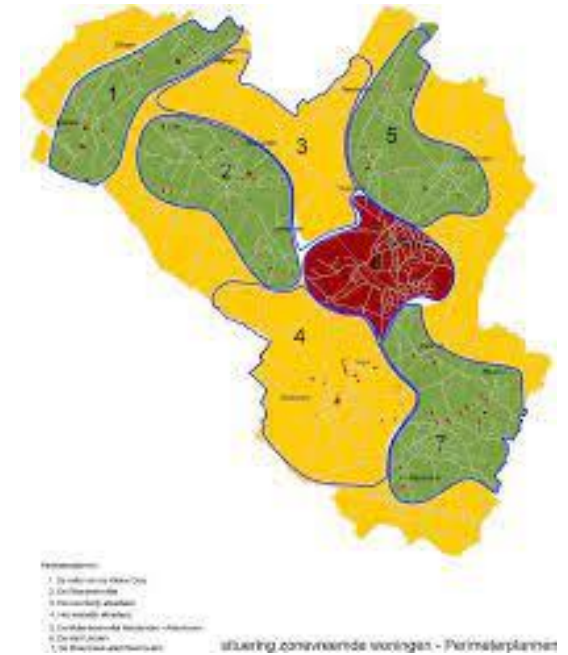
RUP Zonevremde woningen Landen:
oplossing voor vierkantshoeves.

De stad heeft een inventaris opgemaakt
van alle zonevremde gebouwen.

Bij de afweging wordt er een onderscheid
gemaakt naargelang de kwetsbaarheid
van een gebied, de eigenheid van een
gebied of de interactie met bestaande
woongebieden.

Voor de waardevolle gebouwen behoort
een herbestemming tot meergezinswoning
tot de mogelijkheden.

(Woningdelen, Prov.VL-Brabant, 2009)

GWP parkgebied

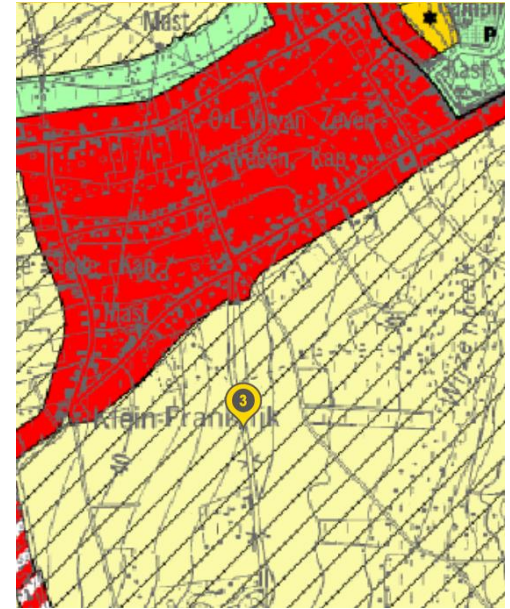
*cohousen in het
Passionistenklooster*

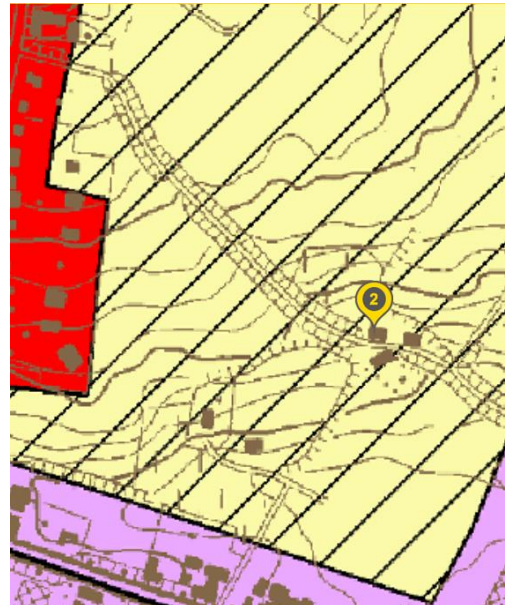
GWP agrarisch gebied

landschappelijk waardevol

woongroepen

GRUP

Poll 1

Laat je GW toe in agrarisch gebied?

0 neen, dat kan absoluut niet

0 neen tenzij het erfgoed is

0 neen tenzij op fietsafstand van een station

0 ja maar enkel aansluitend bij de kern

0 ja maar enkel op fietsafstand van een station
én aansluitend bij de kern

Gemeentelijke bestemmingsplannen

Oude BPA's

- Vaak enkel eengezinswoningen toegelaten door inrichtingsvoorschriften
- Gemeente kan overrulen:
  - Voor hoger ruimtelijk rendement
  - Aantal woongelegenheden verhogen, VTI, bouwhoogtes en dieptes wijzigen,...
  - Bouwen in tweede lijn
  - Bestemming wijzigen kan niet
  - Initiatief bij CBS, beslissing gemeenteraad
  - Openbaar onderzoek

Gemeentelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen

- Aandacht voor flexibele voorschriften, niet té gedetailleerd gaan (cfr. oude BPA's)
- Trend: RUP's om appartementisering tegen te gaan
  - Dan best uitzondering voorzien gemeenschappelijk wonen
- Aandacht voor opdelen van woningen

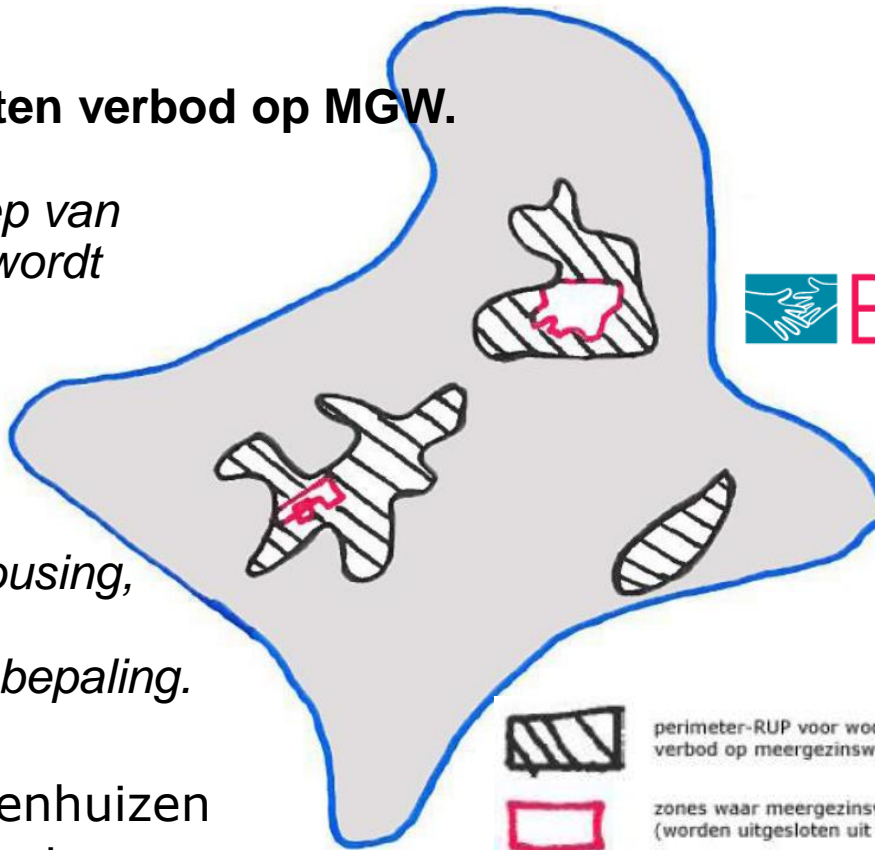
Appartementen

RUP Bertem

Bestemmingsvoorschriften verbod op MGW.

Huisvesting voor een groep van samenlevende personen wordt NIET beschouwd als aparte woonentiteiten en dus ook niet als (onderdeel van) MGW. Woonvormen als assistentiewoningen, cohousing, zorgwoningen vallen dus niet onder de verbodsbepaling.

Cohousing, GW of samenhuizen is uitgebreid gedefinieerd.

- perimeter-RUP voor woongebieden waar een verbod op meergezinswoningen wordt ingesteld
- zones waar meergezinswoningen toegelaten zijn (worden uitgesloten uit het perimeter-RUP)
- niet-woongebieden
- gemeentegrens

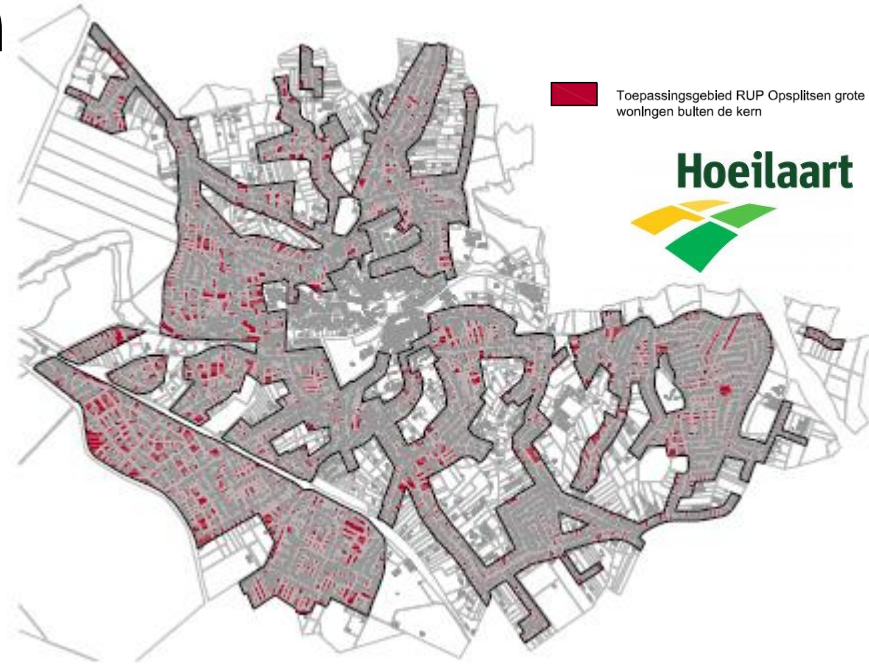

Meergezinswoningen & opdelen

Hoeilaart RUP

Opsplitsen grote woningen buiten de kern:
“min. 1000 m³ (..) en het pand kent een
waardevol karakter”

“Hoofdbestemming: meergezinswoningen.
Nevenbestemming: max. één kantoor- en/of
praktijkruimte (..); kleinschalige verblijfs-
accommodatie tot max. 6 kamers (...). Het
waardevol karakter (...) dient bewaard te blijven”

Boechout RUP

Het RUP deelt de gemeente op in zones waarin MGW in de toekomst nog kunnen worden gerealiseerd, en zones waar dat niet mogelijk zal zijn. In zones waar dat niet mogelijk zal zijn, kan uitz verkregen worden voor een aantal panden die zijn opgenomen in de inventaris bouwkundig erfgoed en die in aanmerking komen voor opdeling ten behoeve van zorgwonen en cohousing, en voor andere ontwikkelingen via een gebiedsgericht RUP.

RUP: nog enkele voorbeelden

Zemst, RUP Molenveld

“MGW zijn niet toegelaten, tenzij in het kader van een duurzaam woonproject (bv. cohousing, ...).”

Londerzeel, RUP het Klemen Dorp

“Dichtheid en gabariet (i.p.v. één of meergezinswoningen)”

x	
a	b
c	d

- a: het minimaal - maximaal aantal woningen
- b: het maximaal aantal bouwlagen
- c: de maximale bezettingscoëfficiënt (maximale bebouwbare oppervlakte in %)
- d: de maximale netto-vloer/terreinindex
- x: de terreinoppervlakte

verdichting & gemeenschappelijk wonen

RUP Ternat 'bebouwde ruimte'

Startnota 2020

Doel versterking van kerngebieden: strategisch project voor de afbakening van zones voor verdichting >> waar is er plaats voor MGW, waar kunnen meer bouwlagen, welk binnengebied kan verdicht worden, met aandacht voor publieke ruimte, parkeren, wonen en complementaire functies.

HOE?

categorisering +

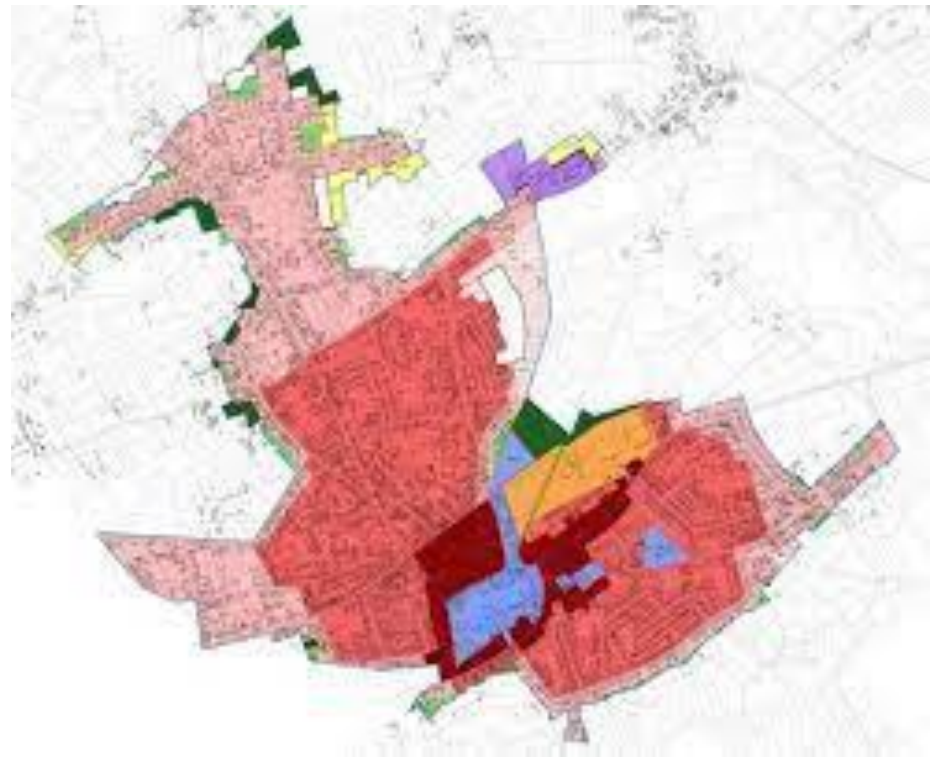
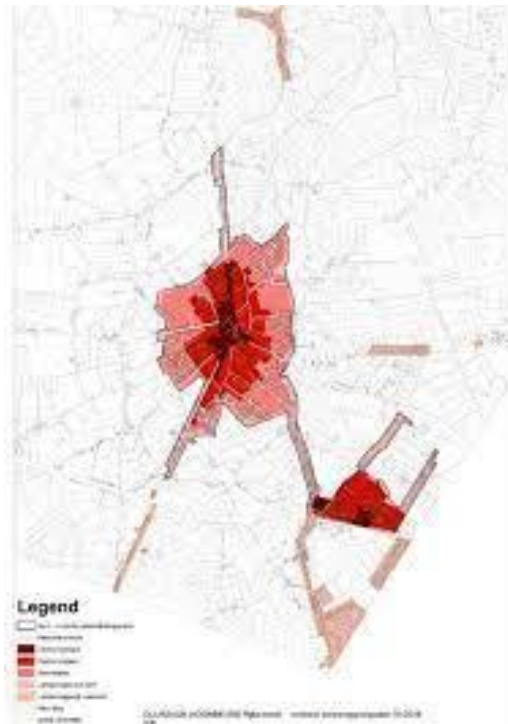
toekennen strategieën

	kernweefsel - type 1	kernweefsel - type 2	te versterken woonweefsel	landelijk wonen	wonen in het groen
meergezinswoningen toelaten	+++	++	+	0	0
vergroten te realiseren vloeroppervlakte	+++	++	+	0	0
alternatieve woonconfiguratie en -typologieën stimuleren	++	++	++	++	++
inbreiding faciliteren	+++	++	+	0	0
opsplitsen grote woningen mogelijk maken	++	++	++	+	0
cohousing faciliteren	+	+	+	+	+
strategie ...					

Woonomgevingsplan en RUP Kern

Vorselaar - IOK

POLL 2

Hoe denk je over het opdelen van eengezinswoningen ?

- 0 we moeten EGW beschermen voor gezinnen
- 0 dit kan enkel in de kern, niet in de open ruimte
- 0 enkel als de woning groot genoeg is (min. m2 opp)
- 0 dit moet altijd kunnen, beter dan nieuwbouw en opnieuw grond innemen ifv de groei van huishoudens
- 0 waarom opdelen? we willen vooral het huisdelen in onderbezette woningen stimuleren

2. Verordeningen en vergunningenbeleid

Verordeningen

- Definitie gemeenschappelijk wonen opnemen
- Randvoorwaarden vastleggen: bv. parkeren
- Beheer regelen
- Opdelen te grote woningen: enorme kans. Kan in theorie gans de woningbehoefte opvangen
- Verordening geeft duidelijkheid waar en wanneer het kan

Voorbeelden

- Ruimtelijk criterium: privéwoningen en gemeenschappelijke delen
- 4 sociale criteria: participatief / intentioneel / gemeenschappelijke voorzieningen / management door bewoners
- Voordelen voor deze projecten, bv afwijking P-norm

Voorbeelden

GIMBERGEN

- Definitie gemeenschappelijk wonen
  - Ruimte delen
  - Zelfbeheer
- Afwijking parkeernorm mogelijk
- Duurzame quickscan verplicht voor gemeenschappelijk wonen
- Opsplitsen vanaf 180 m²
- Regels over samenvoegen

Voorbeelden

Gent – opdelen woningen

Algemeen bouwreglement

- Voorheen min. oppervlakte 250 m²
- 2018 gewijzigd naar 220 m²
- Bescherming gezinswoningen

Algemeen Bouwreglement

Stedenbouwkundige verordening
van de Stad Gent

Nog voorbeelden

Rotselaar (2017)

Verordening 'Wonen in meervoud'

Zaventem (2020)

Verordening kernversterking

Verordening parkeren

Nog andere voorbeelden

Leuven

Kotmadam-formule: eigenaar-bewoner verhuurt max. drie kamers of één studio aan alleenstaanden, koppels, gezinnen of studenten via een tijdelijk vergunning (5jr en verlengbaar): voorzieningen mogen gedeeld worden maar de hoofdwoning is min. 110m². Huurders worden gedomicilieerd (afz subnrs). (Leuven, 2013 !).

In het **hospita-systeem** is het toegelaten dat een eigenaar-bewoner een kamer verhuurt aan een persoon (studenten, kwetsbare groepen), losgekoppeld van de min. opp. 250 m² voor een niet-opdeelbare woning (bouwreglement), en losgekoppeld van het Kamerdecreet. (Gent, 2016).

In Gent zijn de regels vh OCMW geactualiseerd. Er is nu een duidelijke afbakening tussen 'kamerwonen' en 'kostendelend samenwonen' dat voortaan samenhuizen heet. Kamerwonen kan nu ook in een traditionele éénsgezinswoning. Het is goed dat hiervoor concretere criteria aangereikt worden, dit biedt zowel maatschappelijk assistent als cliënten meer houvast. (OCMW Gent, 19.11.2013 !)

Nota 'Samenhuizen en parkeren'

- Algemene introductie
- Parkeerverordening uitgaand van **maximum** P-normen auto's en **minimum** P-normen voor fietsen
- Specifieke norm bij **projectoproepen** voor GW e.a. ontwikkelingen
- Omgaan met P-normen voor **particuliere projecten**
- Lagere P-norm bij **Autodelen**
- **Inspiratie**: voorbeelden uit Vlaanderen & buitenland

Voorbeelden

Gent 'parkeerrichtlijnen' (project min. 5won)

FUNCTIE	RODE ZONE	ORANJE ZONE	GELE ZONE	GROENE ZONE	WITTE ZONE	ZUIDELIJKE MOZAIEK	AANDEEL BEZOEKERS IN TOTAAL
Sociale huurwoning	max. 0,4	0,4 - 0,6	0,4 - 0,6	0,4 - 0,6	min. 0,4	-	excl. bezoekers
Studentenwoningen	0	0	0	0	0	-	excl. bezoekers
Serviceflats/assistentiewoningen	max 0,4	0,2 - 0,6	0,2 - 0,6	0,2 - 0,6	min. 0,4	-	0,15 per woning excl. bezoekers
Woning / studio's	max. 0,6	0,6 - 0,8	0,6 - 0,8	0,6 - 1	0,8 - 2	-	excl. bezoekers
Bezoekers	0	0	0	min. 0,1	0,2 - 0,5	-	

Leuven: bewonerskaart betalend, max 2/wu OF meer indien opdeling vergund of GW = zorgwonen, beschutwonen, gemeenschap. Gratis voor autodelers ...

10 units / 3 parkeerplaatsen

Richtlijnen mee gegeven bij projectoproep **CoHo JEAN**

Max 0,6 pp **min** 20% indien autodelen (mits garantie in statuten) en **min** 10% indien extra fietsstalling

[Bijgaardehof:
3x cohousing of
59 units / 25pp]

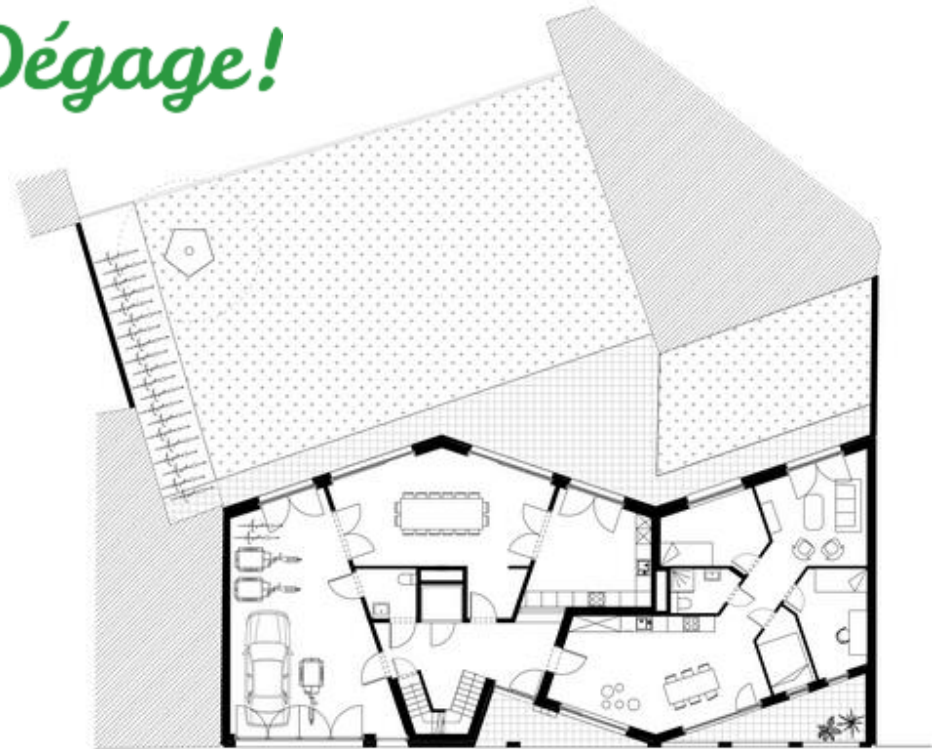
8 units / [1] parkeerplaats

CoHo
onderhandelt

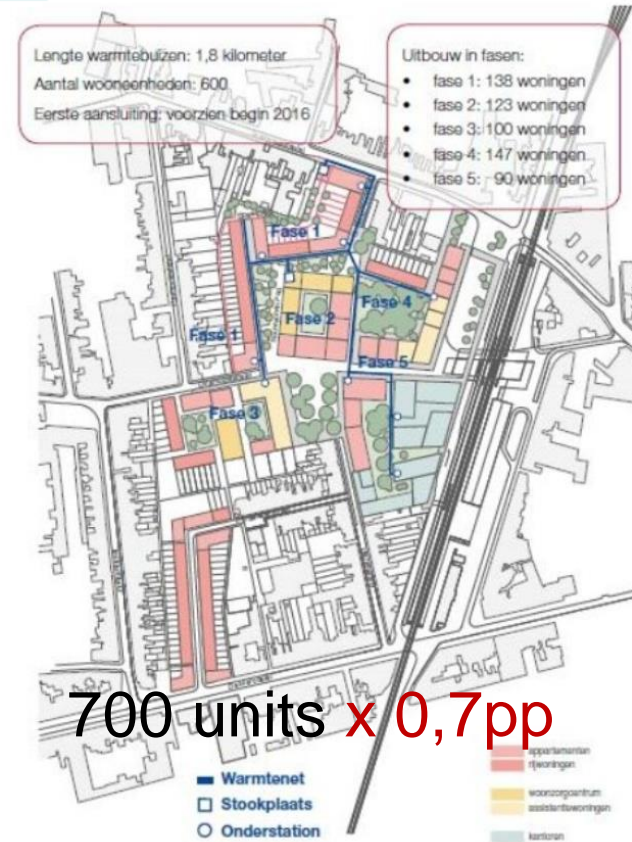

Dégage!

Parkeren in private wijkontwikkeling

1200 units $\times 1,4pp$ in fase 1
ambitie 0,8pp in 2038

Nota 'Samenhuizen en parkeren' 2

- Voorbeelden uit Inspiratieboek van Autodelen.net ['Gedeelde mobiliteit bij woningbouwlocaties'](#)
- Inspiratie uit Nederland
- e.a. landen o.m. Duitsland vaak inherent aan GW

kennisplatform
CROW

P-norm afstemmen op BVO !
Afstemmen op gevelbreedte?
Wel/niet opdelen ngl P-ruimte?

Duitsland als voorbeeld !

▪ Cohousing

[Anders Wonen eG](#) Bremen: 23 wu x 0,22pp

[Lebens\(t\)raum Johannisthal - Am](#)

[Rundling](#), Berlin, 22 wu x 0,3 pp

[Mehrgenerationen-Wohnprojekt Amaryllis](#)

[eG](#), Bonn: 32 wu x 0,5 pp

[Frauen Wohn- Baugenossenschaft](#),

München: 49 wu x 0,6 pp

▪ Studenten

Wuppertal [Wohnheim "Neue Burse"](#): 253wu géén auto / 323 wu x 0,22

Stuttgart [Wohnheim als Erdhügelhäuser](#):

126 wu géén auto / 158 wu x 0,2

Kaiserslautern [ESA-Studierendenwohnheim](#)

18 wu géén auto / 20 wu x 0,1

[Klimaschutzsiedlung "Am Kornweg"](#): 48wu

autovrij op 60 wu rond gemeenschappelijke binnentuin x 0,2 pp; verlaagde norm mits men afziet van de auto!.

▪ WIJKprojecten, diverse schaal !

[Unterneustadt Kassel](#): 87wu x 0,1 pp

[Gartenhofsiedlung Weißenburg](#) Munster: 110 hh geen auto / 138 wu x 0,2 pp

[Autofreie Siedlung Saarlandstraße](#) Hamburg: 143 hh geen auto / 170 wu x 0,15 pp

[Möckernkiez eG](#) Berlin: 471 wu x 0,25 pp

[Stellwerk 60](#) Köln-Nippes: 460 wu x 0,38 pp

[Klima- und Holzbaquartier "Ellener Hof"](#)

Bremen: 500 wu x 0,5 pp

[Französisches Viertel](#) Tübingen: 1100 wu x 0,6pp

[Nachhaltiger Modellstadtteil Vauban](#), Freiburg: 2600 wu x 0,42 pp. In 2009 40% hh „autofrei“

Wogeno eG coöp-projecten hanteert al 20jr P-norm 0,5/wu ! Vandaag is 0,38 al voldoende, nog verlagen naar 0,28 → besparen op ondergronds parkeren = financiële reserve voor eco-bouwen!

Aandachtspunten

Bij verlaagde P-norm tgv autodelen:

- Meer ruimte voor **fietsenstalling**
- **Geen** bewonerskaart meer, wel 'engagement'
- **Wel/geen** aansluiting bij officiële autodeler
- Ontwikkelaar voorziet als compensatie voor pp een **deelauto = moeilijk** (deel van coöperatieve?)

Bewonerskaart per adres:

QUID?

Huisdelers slechts één bewonerskaart voor autodelen

Flankerend: autobezitter moet parkeerplaats aankopen/huren; wie geen auto heeft krijgt goedkoper abonnement OV/autodelen

Nota 'Samenhuizen en parkeren' 3

- <https://www.samenhuizen.be/nota-parkeren-samenhuizen>
- Publiek (en gratis) beschikbaar op de website van Samenhuizen
- Mits Samenhuizen-bron te vermelden en ons te informeren in welk verband deze info werd gebruikt
- Feedback en aanvulling steeds welkom; ook vanuit de GW-projecten zorgt Samenhuizen voor een update

WANT *al lerend doen en al doende leren*
incl. pilots en voorbeeldprojecten, inspiratie en
ervaring uitwisselen

PAUZE

Vergunningen

- Steeds toetsen aan:
  - Wettelijkheid
  - Goede ruimtelijke ordening
  - Beleidsmatig gewenste ontwikkelingen. Maak van gemeenschappelijk wonen dus een beleidsmatig gewenste ontwikkeling
- Oude verkavelingsvergunningen: geen weigeringsgrond voor hoger ruimtelijk rendement – zie regeling oude BPA's

<https://www.omgevingsloketvlaanderen.be/gebouw>

Kleine werken op en rond een gebouw

Kleine werken op en rond een gebouw zijn vaak vrijgesteld van vergunning. Heeft u toch een vergunning of melding nodig, dan kunt u die in veel gevallen aanvragen via het snelInvoerloket. Dat is een vereenvoudigde versie van het Omgevingsloket. In andere gevallen zal toch een volledig aanvraagdossier nodig zijn.

Kies hieronder een type Ingresop voor meer informatie.

Renoveren 	Uitbreiden / aanbouwen 	Vrijstaande bijgebouwen 	Functioniewijziging
Opsplitsen / zorgwonen 	Tijdelijke constructies 	Tent / stacaravan / mobilhome / opslag 	Slopen
Reliefwijziging 	Bomen / hegen 	Regenwaterput / brandstoftank / riolering 	Zonnepanelen / schotelantenne / airco / windturbine
Terras / oprit / zwembad 	Afscheiding / omheining 	Tuinaccessoires 	

Nutsvoorzieningen !? aansluiting per adres nodig

- ecologisch verantwoord gebruik van de ruimte, compact bouwen

Klassieke verkaveling vs. cohousing
beide 34 woonsten
(Cohousing Windsong, CA)

ruimtegebruik

verharding

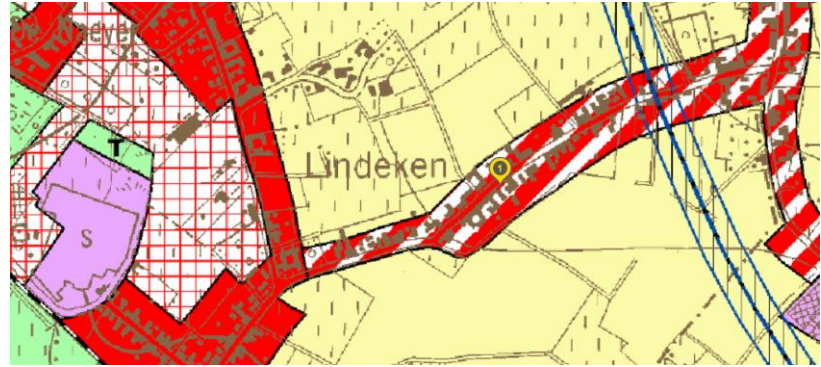

rioleringen

Bouwen in tweede lijn

Cohousing Huis Elf
Lebbeke

POLL 3

Hoe denk je over bouwen in tweede lijn?

- moet altijd kunnen omwille van ruimtelijk rendement
- dit kan niet als het agrarisch gebied is
- enkel indien er geen hinder is voor de omwonenden
- enkel indien die ruimte ook publiek kan gebruikt worden

3. Grondbeleid

Sturen in ontwikkelingen

Grondbeleid

- Eigen gronden en panden strategisch inzetten:
  - Erfpacht
  - Opstalrecht
  - Verkoop onder voorwaarden
  - Concept Community Land Trust

Vilvoorde zoekt potentiële sites

Cohousing De Sijs, Leuven

- Erfpacht op eigendom van AGSL
- Jaarlijkse canon 14.000 euro
- In plaats van aankoop 965.000 euro

Nu ook erfpacht in de nieuwe projectoproep *De Boomgaard*

Opstalrecht

- Bestuur blijft aan het roer staan tijdens ontwikkeling
- Meegroeiwoningen Bargiekaai Gent

Artikel 5:101 lid 1 Burgerlijk Wetboek:

Het recht van opstal is een zakelijk recht om in, op of boven een onroerende zaak van een ander gebouwen, werken of beplantingen in eigendom te hebben of te verkrijgen.

Projectambities CLT-Leuven

- >> meerwaarde creëren voor de **huidige wijk**
- >> betaalbaar wonen in Centrum Leuven in de vorm van een **pilootproject voor CLT Leuven**
- >> kwaliteit door middel van een geïntegreerd en intelligent **groepswoonbouwproject**
- >> bijdrage waar mogelijk richting een **klimaatneutrale stad**
- >> **semipublieke groenzone** met minimale verharding die uitnodigt tot ontmoeting, verwondering en beweging.

Stad Leuven

4. Stappenplan en aanbod

Ook lezen, bezoeken, advies ...

Stappen - kort

- Context & potentieel in kaart
- Visie rond GW: wat wil je bereiken?
- Werk aan het ruimtelijk kader, voorwaarden & faciliterende maatregelen voor vergunningen: flexibiliteit voor GW versus rechtszekerheid
- Voer actief, gericht grond- en pandenbeleid
- Zoek partnerschap voor concrete projecten
- Zorg voor draagvlak, democratische legimiteit

Rapport GW: Hoe ga je er als lokaal bestuur mee aan de slag? [Prov.VIBrabant](#)

- Hoe kan je woningdeelprojecten stimuleren of ondersteunen?
- Welke impact heeft ruimtelijke ordening op deze materie?
- Analyse van projecten
- Juridische en beleidsmatige analyse van visie tot uitvoering
- Praktische gids (6 strategieën), Checklists
- Beleidsaanbevelingen

WONINGDELEN & RUIMTELIJKE ORDENING
GEMEENSCHAPPELIJK WONEN
Hoe ga je er als lokaal bestuur mee aan de slag?

Rapport Gemeenschappelijk wonen (1)

▪ Zes strategieën

1. Waar haal je de kennis omtrent woningdelen en hoe deel je die?
2. Woningdelen is slim met ruimte omgaan !
3. Sites voor woningdelen?
4. Hoe kan woningdelen betaalbaar zijn?
5. Wat met de auto, fiets, collectieve uitrusting?
6. Kwalitatieve projecten woningdelen: hoe kan dat?

WONINGDELEN & RUIMTELIJKE ORDENING
GEMEENSCHAPPELIJK WONEN
Hoe ga je er als lokaal bestuur

Rapport Gemeenschappelijk wonen (2)

▪ Checklist Ruimtelijk

wat kan? wat mag?
wat is gewenst?

- **Macro:** voorzieningen, mobiliteit, geopunt omgeving, collectieve uitrusting (water, energie, warmtenet, afval ...)
- **Meso (buurt):** hergebruik, herwaardering, woontypologie, functionaliteit, buurtuitrusting, impact, gesprek met omwonenden, (semi-) publieke ruimte, parkeren
- **Micro (site):** sanering, dichtheid vs groen/onthard, privé/collectief binnen/buitenruimte; **ook:** min.opp van units bij opdeling, max.uitbreiding in tweede lijn of nevenfunctie; **ook:** collectieve uitrusting, eco-nomen energie, (afval-) water, opslag, materialen, toekomstbestendig (modulair, flexi), normen woonkwaliteit ...

WONINGDELEN & RUIMTELIJKE ORDENING
WONINGDELEN & RUIMTELIJKE ORDENING
Hoe ga je er als lokaal bestuur

Rapport Gemeenschappelijk wonen (3)

- **Checklist sociaal & intentioneel** wat ga je vastklikken?
  - **Garanties voor GW:** projectovereenkomst tussen lokaal bestuur en initiatiefgroep (en/of ontwikkelaar) toetsen a.h.v. voorwaarden, begin/einde zakelijk recht (bvb verkoop, overdracht)
  - **Voorwaarden van GW:** stedenbouwkundig (cfr verordening, vergunning), sociaal (bvb betaalbaar, huur, zorgfunctie, intergenerationeel, ...), faciliteiten voor de buurt (functie, ruimte, gebruik, energie, ...), samen leven (charter, bewoningsplicht, autodelen, HONINGDELEN E RIJNTELIJKE ORDENING
GEMEENSCHAPPELIJK WONEN
Hoe ga je er als lokaal bestuur
aan te werk?)
  - **Handhaving:** boeteclausules, voorkooprecht, recht van wederinkoop ...

Aanbod is divers !

Ga aan de slag!

Er zijn voldoende tools beschikbaar !

Er is al een pak kennis en ervaring !

Er is veelzijdig aanbod voor begeleiding !

GW ondersteunen in je beleid

- richtlijnen rond huisdelen > opsplitsen van woningen
- opmaak of herziening van verordening, RUP
- overleg rond sociaal statuut samenwonenden (OCMW, ...)

Woningopsplitsing, Stebo Limburg 2011

- verdichting werkt kernversterkend, verhoogt leefbaarheid
- alternatief wegens plaatsgebrek in de rusthuizen (...)
- extra aanbod voor alleenstaanden, kleine en jonge gezinnen
- oplossing voor herbestemming van erfgoed, leegstaande hoeves.

WONING OPSPLITSING

stebo
Versterkt mens en buurt

provincie
Limburg

PIVO
VLAAMS-BRABANT

Nog Handvaten & Inspiratie

[Download](#)

[Download](#)

[Download](#)

[Bestel](#)

16okt-14mei [Samenhuizen Academy](#) (groepen, professionals)

20nov21 [Trefdag Samenhuizen](#) (Brugge / infostands, lezingen, workshops)

Eind 2021 update van **Samenhuizen Startgids** in FICHES-format komt op de nieuwe Samenhuizen-website

Rol Provincie Vlaams-Brabant tot 2021

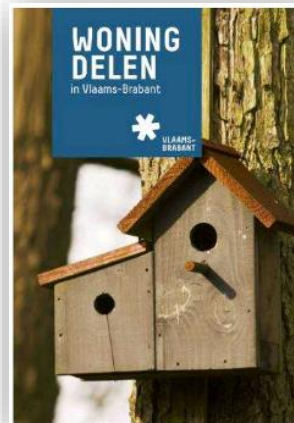

Faciliteren o.a. door:
Projectondersteuning

- Financieel open oproep 2014, 2015, 2019
- Inhoudelijk

Kennisdeling

- Ad hoc
- Website
- Folder
- Publicaties

[Download \(2018\)](#)

[Download \(2018\)](#)

Ondersteuning Vlaams-Brabant

- **FINANCIELE STEUN** (alle [premies en subsidies](#))
  - [Kernversterkende woonprojecten](#) voor particulieren, feitelijke verenigingen, rechtspersonen: werkingskosten (onderzoek, ontwerp, participatie)
  - [Innovatieve woonprojecten](#) (01/05): stimuleren van betaalbaar en kwaliteitsvol wonen met bijz aandacht voor kwetsbare doelgroepen
  - [Woonomgeving in kwetsbare buurten](#): verbeteren publieke buitenruime en de leefbaarheid door o.m. inzet op vergroening, ontmoeten (bouw of inrichten van gemeenschapsinfrastructuur)

Ondersteuning Vlaams-Brabant

- **BELEID & PRAKTIJK**

- [Raamcontracten ruimtelijke planning](#): focus op visievorming en instrumenten die vernieuwend ruimtelijk beleid mee vormgeven binnen het kader van het Beleidsplan Ruimte Vlaams-Brabant
- **Inhoudelijke coaching** door Dienst Ruimtelijke Planning of Dienst Wonen / specifieke projecten, vergunning of ontwikkeling, BGO, ...

en nu (1) deze gratis vorming!

- Faciliteren begint bij **kennis**
- Gelijke **terminologie** gebruiken
- Kennismaken met **brede waaier & kansen** voor gemeenschappelijke woonvormen
- Én de **handvaten** die een lokaal bestuur heeft om er mee aan de slag te gaan
- **Ervaringen uit de praktijk**

➔ 5 webinars & 1 interactieve life-sessie

... (2) nieuw GW-ondersteuningsaanbod op maat voor lokale besturen vanaf 2021

Wat?

- jullie gericht op weg helpen bij initiatieven rond woningdelen

Waarom?

- tegemoet komen aan maatschappelijke noden
- meer en meer interesse
- nood aan meer kennis bij lokale besturen
- **Concreet:**
  - ✓ advies, expertise en inhoudelijk input geven, kennis en voorbeelden delen, op weg helpen en bij hindernissen mee zoeken naar oplossingen = rol provincie
  - ✓ Waar zinvol eventueel ook andere partners betrekken (provincie RP, D&A,..), vzw Samenhuizen, collega-lokale besturen, ...

GRATIS begeleiding op maat (BoM) voor lokale besturen in VI-Brabant

- samenwerking met Samenhuizen
- **aanvraagperiode: sept 2021 tot dec 2022 !**
- **advies** bij beleidsinitiatieven die GW faciliteren
- **return:** kennisdeling

Info & documenten: [website Vlaams-Brabant](#)

e.a. aanbod voor ALLE lokale besturen

GEMEENTE — VOOR DE — TOEKOMST

- [Vorming op maat](#)
- [Teken het Samenhuizencharter](#)
- [Begeleiding & advies](#)
- [Trajectbegeleiding op maat](#)

Ter afsluiting nu een actieve vraag !

Na wat je vandaag hebt geleerd ...

Wat wil je nu eerst aanpakken om in je lokaal beleid of werkingsgebied gemeenschappelijk wonen te faciliteren?

Gebruik de QR-code of volg de link (chat):

<https://padlet.com/ellendetroyer/gemwonen2>

en formuleer je antwoord.

Dank je wel

'Gemeenschappelijk wonen in je lokaal beleid'

Doelgroep: lokale besturen & woonactoren

23/09 Wat is gemeenschappelijk wonen? Hoe ga je er mee aan de slag?

21/10 Hoe kan het lokaal regelgevend kader GW faciliteren?

25/11 Hoe kan je gronden en panden voor GW aanbieden?

16/12 Welke mogelijkheden biedt GW voor kwetsbare doelgroepen? (3u!)

20/01 Zorgwonen, kleinschalig wonen en solidair samenhuizen: hoe ga je er mee aan de slag? (3u!)

17/02 Afsluitende intervisie over GW in stedelijke/niet-stedelijke context (3u!)

Meer info?

woningdelen@vlaamsbrabant.be

Kathleen Van der Veken, 016 26 73 56
Dienst wonen, Provincie Vlaams-Brabant

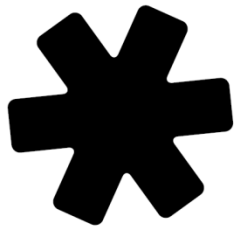
erik.grietens@bblv.be

Samenhuizen vzw / Beleid
Trui Maes – trui@samenuizen.be

info@samenuizen.be

Roland Kums, Sabrine Vanslembrouck of Isabelle Reynders
T 0489 92 64 64 + 2-wekelijks advies Woonpunt Leuven

Bedankt voor uw aandacht

Vragen, opmerkingen, suggesties?